

Skomantai hillfort and the settlement at its west foot

The 2010 field survey of Skomantai hillfort (Klaipėda District) and the settlement at its W foot is part of the project, ‘The impact of anthropogenic factors on the expansion of invasive species in the context of Holocene paleoecosystem changes (PALEOANTROPOINVASIONS)’. 19 boreholes arranged in parallel E – W rows were made in the flat hilltop of Skomantai hillfort and 9 in the settlement at its W foot (Fig. 1). Samples were taken from all of the borings for lithological, palynological, and isotopic tests of the settlement and for geochemical tests. A 1.1 x 1 m test pit was excavated on the flat hilltop (Fig. 3). The analogous structure of the cultural layers at the hillfort and in the settlement at its W foot (Fig. 4) allows the assertion to be made that they existed at the same time. The creation of the hillfort is connected with ceramics with rough surfaces and its end with late hand built and partly thrown ceramics (Fig. 2). But a more detailed chronology of the site should be revealed after all of the test results have been received.

Romas Jarockis

Opstainių (Vilkyškių) piliakalnis ir papėdės gyvenvietė

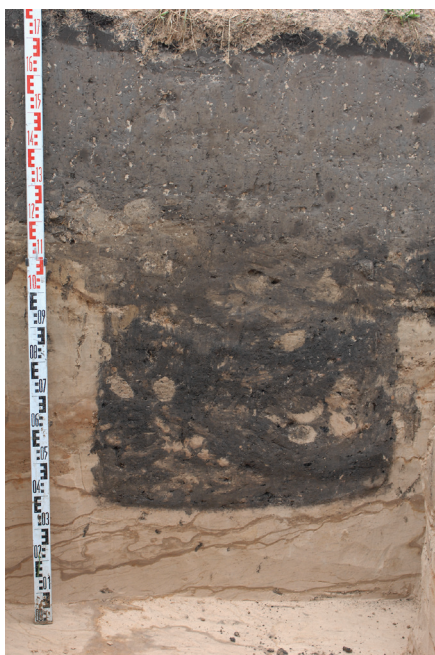
Opstainių (Vilkyškių) piliakalnio (Pagėgių sav.) papėdės gyvenvietėje archeologiniai tyrimai vyksta nuo 2008 m. (žr. *ATL 2008 metais*, V., 2009, p. 89–93; *ATL 2009 metais*, V., 2010, p. 37–38). 2010 m. liepos mėnesį papė-

dės gyvenvietėje ištirtas 25 m² plotas, aptiktas iki 1,2 m storio kultūrinis sluoksnis, datuojamas I tūkst. – II tūkst. pradžia. Kultūriniam sluoksnyje rasta daugiau kaip 300 vienetų archeologinių radinių, kurių daugumą sudaro lipdyta keramika grublėtu, lygiu ir gludintu paviršiumi. Į tyrinėtą plotą pakliuvo 2 taisyklingos formos ūkinės duobės. *Duobė 1* – tai 30–35 cm skersmens ovalo formos dėmė, įžemyje išsiskyrusi 65–70 cm gylyje nuo žemės paviršiaus. 1,1–1,2 m gylyje duobė išplėtėsi iki 1,3 m. Maždaug 1,5 m gylyje pasiektas plokščias duobės dugnas (1 pav.). *Duobė 2* taip pat plokščiadugnė. Jos skersmuo siekia 90 cm, gylis – 1 m (2 pav.).

1 pav. Duobės 1 pjūvis iš PV. R. Jarockio nuotr.

Fig. 1. Pit 1 section as seen from the SW.

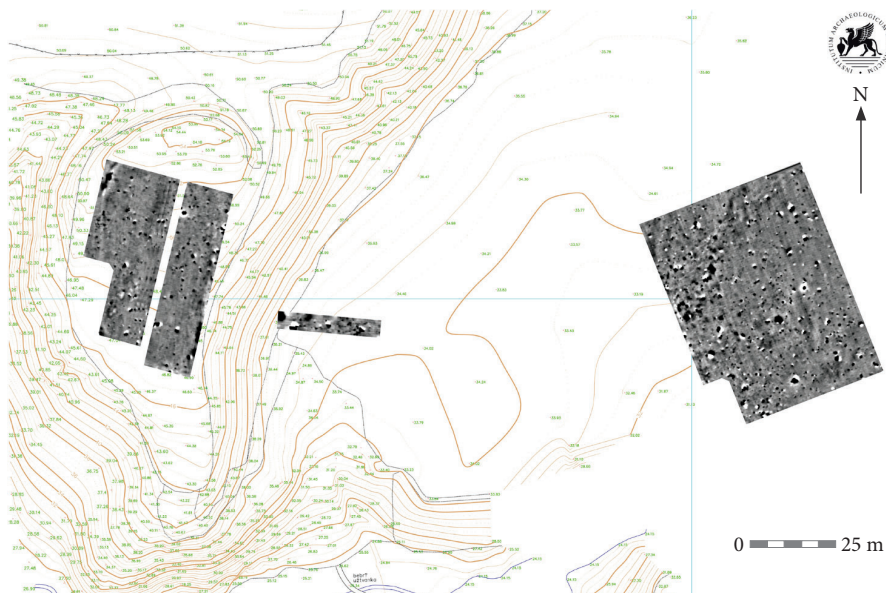

2 pav. Duobės 2 pjūvis iš V. R. Jarockio nuotr.
Fig. 2. Pit 2 section as seen from the W.

Rugsėjo–lapkričio mėnesiais piliakalnio papėdėje, šlaite ir aikštelėje statomų medinių laiptų ir pėsčiųjų takų vietose vykdyti archeologiniai žvalgymai. Rugsėjo mėnesį buvo suarta piliakalnio papėdės gyvenvietės R dalis – maždaug 3 ha dydžio plotas. Šio ploto PV dalyje maždaug 0,5 ha dydžio plote suarta žemė išsiskiria tamsia spalva. Čia dirvos paviršiuje žvalgymų metu buvo aptikta lipdytos ir žiestos keramikos, gyvulių kaulų bei degusio molio tinko gabaliukų.

Spalio pabaigoje – lapkričio pradžioje piliakalnyje ir papėdės gyvenvietėje vykdyti žvalgymai naudojant magnetometrą. Magnetinio lauko matavimus atliko archeologai Sebastianas Messalis ir Mattiasas Danielsas iš Romos – iš germanų komisijos Frankfurte prie Maino (*Römisch–Germanische Kommiss-*

3 pav. Magnetometrinių tyrimų nuotrauka piliakalnyje ir papėdės gyvenvietėje S. Messal brėž.
Fig. 3. The photographs from the magnetometer survey at the hillfort and settlement site.

tion, Vokietija). Tyrimų metu užfiksuota daug magnetinio lauko anomalijų, pagal kurias galima spręsti apie pastatų, ugniaviečių, ūkinių duobių bei stulpaviečių išsidėstymą bei nustatyti kultūrinio sluoksnio išplitimo gyvenvietėje ribas (3 pav.).

Opstainys (Vilkyškiai) hillfort and the settlement at its foot

25 m² were excavated at the settlement site at the foot of Opstainys (Vilkyškiai) hillfort (Pagėgiai municipality) in 2010 and a cultural layer up to 1.2 m thick with two storage pits (Figs. 1–2) and sherds of hand built ceramics with rough, smooth, and burnished surfaces, that date to the 1st – early 2nd millennium was discovered. In the autumn, S. Messal and M. Daniels, employees of the *Römisch-Germanische Kommission (Germany)*, surveyed the hillfort and settlement site with a magnetometer (Fig. 3).

Rokas Kraniauskas

Kuršių gyvenvietės Palangos dvaro sodybos teritorijoje

Palangos dvaro sodybos teritorijoje (botanikos parke) iki šiol buvo du gerai žinomi ir tyrinėti archeologijos paminklai: Birutės kalnas – piliakalnis su į P esančia įtvirtinta papėdės gyvenvietė, XIV a. naudotas kaip alkviėtė, ir Žemaičių kalnelio senovės gyvenvietė (1 pav.). Archeologas prof. habil. dr. V. Žulkus 1976 m. kalno aikštelėje ištyrė 111 m² plotą, 1983 m. pratęsus tyrimus – dar 153 m² plotą, papėdės gyvenvietėje – 254 m² plotą, 1990 m. papėdės gyvenvietėje – dar 97 m² plotą (*ATL 1982 ir 1983 metais*, V., 1984, p. 43–46, *ATL*

1990 ir 1991 metais, V., 1992, t. I, p. 62–65). 1993 m. KU organizuotoje ekspedicijoje papėdės gyvenvietėje ištirtas dar vienas 65 m² plotas (*ATL 1992 ir 1993 metais*, V., 1994, p. 94–96). Šių tyrimų metu išskirti 6 apgyvendinimo horizontai, datuojami nuo romėniško laikotarpio iki XVI a. Gausiausia archeologinė medžiaga ir nepertraukiamas apgyvendinimo tarpsnis yra iš X–XII a. – Pietinio Kuršo klostėjimo laikotarpio. 1990 ir 1991 m. apie 90 m į R nuo Birutės kalno tyrinėtas 350 m² plotas Žemiečių kalnelyje. Čia kaip ir Birutės kalne aptikta senovės gyvenvietė su panašiais kultūriniais sluoksniais, datuojamais nuo I tūkst. vidurio iki XIV a. (*ATL 1990 ir 1991 metais*, V., 1992, t. I, p. 66–68). Abiejuose vietose taip pat aptikti vėlyvesni senkapiai.

Postūmį naujiems archeologiniams tyrimams jau žinomų archeologijos paminklų aplinkoje ir platesnėje dvaro sodybos teritorijoje davė Palangos savivaldybės parengtas ir bendrai su ES lėšomis finansuojamas botanikos parko renovacijos projektas. Deja, pradinėje projekto fazėje archeologinis paveldas nebuvo deramai įvertintas, žemės judinimo darbai atlikti be archeologų žinios. Tik atsitiktinių praeivių dėka KPD Klaipėdos teritorinis padalinys buvo informuotas apie technologinių perkasimų suardytus nežinomus kultūrinius sluoksnius ir išmėtytus radinius. Darbai buvo sustabdyti, o rangovai įpareigoti atlikti archeologinius tyrimus.

BRIAI archeologinius tyrimus ir žvalgomuosius tyrinėjimus Palangos dvaro sodyboje vykdė 2010 m. rugsėjo–lapkričio mėnesiais. Įvertinus žinomus archeologinius duomenis ir planuojamų žemės darbų apimtis, archeologiniai tyrimai parke suplanuoti dviem tuo pat metu vykdomais etapais. Pirmuoju etapu planuota atlikti žvalgomuosius archeologinius